

Nagymama mesél

*„Nem élt belőle több és most sem él,
s mint fán se nő egyforma két levél,
a nagy időn se lesz hozzá hasonló.”*

(Kosztolányi Dezső)

Szerencsés, akinek nagymamája van. Még szerencsésebb, kinek a jó Isten amolyan igazi, őszhajú, mesemondó nagymamát adott, akinek mindig finom sütemény illat lengte be a konyháját, ha az unokáit várta látogatóba. Nekem mindez megadatott: volt egy Julcsa mamám. Egy vasárnap délután volt, amikor meglátogattam. Ezen a vasárnapon az időjárás esősre fordult, a kis séta az udvaron elmaradt. Szeretett a kis udvaron sétálni, beszélni a virágokhoz, gyümölcsökhöz. Talán tőle örökölhettem, hogy sokszínű virágokkal pompázó udvarom legyen és a lakást is szebbnél szebb virágzó növények tegyék otthonossá, szebbé. Ez a nap kiváló alkalom volt, hogy egy újabb érdekes történetet meséljen. Mindig szeretett mesélni hol tréfás történeteket a kikoszarozott udvarlőről, a fonókban tartott multságokról, hol a nagyapámról. Közben csillogott a szeme, akár egy gyermeknek. Egyvalamiről azonban nem szívesen mesélt: a gyermekkorra kisiskolás éveiről. Ha viszont mégis, könnybe lábadt a szeme. Olyan átérzéssel mesélt, hogy gondolataival, mondataival egy időutazást tehettem abba a korba, amikor ő volt kisiskolás. A képzelet szárnyán visszarepültem az elmúlt idők világába. A szavai, mondatai a szívemig hatoltak. Gyakran mondtam neki, hogy *„mama mesélj valami érdekes történetet”!* Nem kellett sokat kérlelni; belekezdett a számomra megható élettörténetébe.

A történet mesélése előtt betessékelt a nappaliba, a szoba közepére plédet terített és elővett egy az általa elnevezett „ún. mindenés dobozt”. Volt abban színes ceruza a szivárvány minden színében, kifestők, rajzlapok, rajzok, régi fotók. Az idő már látszott a fotókon, rajzokon, de olyan kedves volt ez számára, hogy soha nem dobta volna ki egy darabját sem. Kivettem belőle egy régi, kopott fotót. A fotón mama volt, kisiskolásként. A kivett fotót látva leült a kanapéra és csendben figyelt. Egyszer csak eleredtek a könnyei. Ezt látván felpattantam a plédről, odarohantam hozzá, átöleltem és megkérdeztem.

-Mama miért sírsz? -kérdeztem.

Válaszasza rövid, tömör volt: - Nem sírok, ezek örömkönnyek. Értettem mit jelent ez a szó, s kíváncsian megkérdeztem:

- Minek örülsz, mama?

- Annak, hogy neked mindened megvan, nem úgy, mint nekem annak idején kisiskolás koromban.

- Neked mi nem volt? -kérdeztem a szavába vágva.

- Semmim sem volt, csupán egyetlen szál ceruzám. Azzal próbáltam a vonalak közé igazítani az ákom- bákombetűket, de sehogy sem sikerült. Hol a lába lógott le, hol a felső vonal volt túl közel. Az édesapám látta nagy küzdelmemet és leült mellém és segített. Ne úgy képzeld el, hogy megcsinálta helyettem az írást, hanem pontokat tett a vonalak közé és azokat kellett összekötnöm. Így könnyebben ment a betűvetés.

A történetet tovább folytatta, s belekezdett egy újabb történetet mesélésébe.

-Egy nagyon hideg télen történt. Korán indultam az iskolába, de mire iskolába értem a cipőm nagyon átázott. Nem csoda, hiszem másfél kilométerre laktunk az iskolától és a cipő sem volt valami elsőrendű minőségű. Ahogy az iskolába értem, a tanító néni látta elárvult helyzetemet. Odatett a hatalmas cserépkályha mellé egy széket, leültetett rá. Lehúzta lábamról az átázott cipőmet, hogy átmelegedjek és a cipőm megszáradjon. Mai napig hálával és tisztelettel gondolok vissza a halkszavú, nagyon kedves tanító nénire. Az elgémberedett ujjaimat két kezébe vette, simogatta, hogy minél előbb életképesek legyenek, mert sajnos kesztyűm sem volt. Édesanyám, aki mindig korán kelt, mire iskolába kellett indulnom, megsütött néhány krumplit a spór sütőjében. Egyet-egybet beletett vékonyka kabátom zsebébe, hogy az melegítse a kezeimet útközben. Amikor kihűltek a krumplik, megettem őket. Az volt a tízóram. Néhány gyerek kivételével, hasonló volt a többi gyerek helyzete is. Azokat a gyerekeket, akiknek szép szalvétába volt csomagolva a szalámis zsemleje, mindenki csodálattal nézte őket, s arra vágyott, hogy egyszer ilyen szépen legyen csomagolva az ennivalója és ilyen finomat ehessen. S Julcsa mama csak mesélt és mesélt: megtudtam, hogy mikor ült először vonaton, hogy a városba megnézzék a preparált bálnát. Nagy öröm volt számára, mikor a varrónőtől tenyérszerű anyagdarabokat kapott, hogy a pálcika babájának ruhát készítsen.

Úgy elrepült az idő, hogy már készülődni kellett, hogy még sötétedés előtt hazaérjek. Útközben a gondolataim cikáztak, s arra az elhatárosra jutottam, hogy szeretnék egy újabb időutazáson részt venni Julcsa mama történeteinek keresztül, amelyek számomra még ismeretlenbe repítenek. Jó érzés, megelégedettség sugárzott mama arcán, hogy ilyen érdeklődő, kíváncsi vagyok a múlt iránt.

Napok óta kutatok az emlékeimben, milyen is volt az én nagymamám, aki úgy tartozott az életemhez, mint a szüleim. Amikor én megszülettem, ő már 64 éves volt. Mindig sötét ruhában járt, kendővel kötötte be a fejét.

Ő volt nekem a Julcsa mamám, aki sosem fogyott ki a történetekből, s nem lesz hozzá hasonló.

Anyai nagymamám, Csonka Julianna-Julcsa mama

A történeteket hallgatta az unokája, Fehér Ildikó

Utóirat: sajnós a mama kisiskolás fotója nem maradt meg, a 2001-es árvíz nagyon sok a múlthoz kapcsolódó tárgyat tönkretett.